

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 401. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357218080/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

ledes Waller om Natten finder sin syge Hustru død, forsøger at vække hende til Live, og da det ikke lykkes, i et forunderligt Raseri strækker sig ud ved hendes Side paa Sengen. Saaledes liggende udbryder han i de skønneste Elegier over den Afdøde og tillader pludseligt hvad han før paa ingen Maade vilde tilstede, nemlig at det afsjælede Legeme bliver lagt ind i et andet Værelse. Liggende modtager han Besøg af en Præst og tre smukke Piger fra Landet, Døtre af en meget rig Amtmand der i Nærheden, der staaende omkring ham med taarefyldte Øjne hører paa hans Sværmerier. Han hilser dem paa Vers som de tre Gratier, der er komne for at trøste ham for Tabet af den Elskede, skildrer dem sin mistede Lykke, beskriver dem sin fremtidige Ensomhed og sine forladte Børns sørgelige Stilling; saa tror han pludselig at høre sin Hustrus Stemme og gentager gysende hendes enkelte, afbrudte Ord, der byder ham at gribe den smukkeste af de tre unge Pigers Haand og stikke sin Vielsesring paa hendes Finger. Han føler sig, siger han, overbevist om, at hun kan og vil trøste ham; han udmaler hende et henrivende Kunstnerliv. Da han imidlertid faar en Kury, taber han aldeles ikke Fatningen, men siger smilende, at det Hele kun har været et skønt, mildt Sansbedrag.

Tydeligt nok ligger her Baggesens ustadige Væsen i Kærlighedssager til Grund; af det uroligt Elskovssyge i hans Naturel med de pludselige, tilsyneladende ubegrundede Omslag i hans Stemningsliv, som det afstedkom, er der her skabt en lystig og dristigt tegnet Karikatur. Arnims Stræben er imidlertid afgjort rettet paa at fremhæve saadanne typiske Træk, der kunde anskueliggøre det Vilkaarlige og Flanede i et helt Slægtleds Følelsesliv og give det til Pris for Latteren.

Hans syv Aar senere udgivne, iøvrigt ufuldendte, historiske Roman *Die Kronenwächter* (1817) har, som den tidligere, nogle Skikkelser, der fremtræder med stor Fylde og Skarphed, men ved Siden deraf allfor meget ubehersket Stof af mystisk og lyrisk Art. I Romanens Baggrund rager manglekantede hint hemmelighedsfulde, fortryllede Slot i Vejret, hvis syv Taarne er fuldstændigt gennemsigtige; de synes byggede af Glasstykker, thi ethvert af dem kaster en broget Regnbue paa sorte Klipper, ja paa en fjerntstaaende sort Flaske. I dette Slot har Kronevogterne, der værner om Hohenstaufernes Krone, deres lønlige Tilflugtssted og herfra gaar de handlende og hævnende ud i Livet. Dog denne

mystiske Baggrund er ikke Hovedsagen. Hvad man bevarer i sin Erindring af Romanen, det er nogle Hovedfigurer, der er hensatte med en djærv Kraft, som i tysk Literatur sidenhen maaske kun er naaet af Gottfried Keller i hans historiske Noveller.

Der er f. Eks. Heltens Plejemoder, Fru Hildegard, om hvem det straks i Begyndelsen af Romanen saa morsomt hedder: «Den nye Taarnvægter Martin har idag giftet sig med den forriges Enke, fordi hun deroppe i Taarnet er bleven for svær til at kunne komme ned ad den snevre Vindeltrappe. Vi kan dog sandelig ikke for Konens Skyld lade Taarnet bryde ned, og saa maatte hun da bekvemme sig til Giftermaalet; ellers havde hun hellere taget vor Skriver Berthold. Pastoren har maattet splidse dem sammen deroppe.» Det, der her bliver sagt om Enkens Fedme, er ikke sandt, men derfor er det som Indledning til Bogen ikke mindre originalt.

Handlingen foregaar i Luthers Dage, og Luther forekommer som Baggrundsfigur. Paa det Sted, hvor han optræder, hedder det med en hos Romantikerne sjælden Varme om ham: «Som et Bjerg udsender Vandstrømme mod Øst og Vest, saaledes forenede denne Mand Modsætninger, der ellers aldrig findes sammen: Ydmyghed og Stolthed, Bevidsthed om den Bane, han slog ind paa, og villig Agten paa Andres Raad, klar Forstand og blind Tro.»

Livligt indgriber i Handlingen Dr. Faust, Folkebøgenes Faust, den berømte Læge og Alkymist, med svært, ildrødt Ansigt, hvidblond Haar og skaidet Isse, med røde Pludderhoser og ti Æreskæder. Han er halvt et Geni, halvt en Markskriger og optræder her som Udøver af Underkure.

Den finest udførte Figur er en Kvindeskikkelse, Heltens Forlovede, Anna Zähringer, Datter af hans Ungdomselskede Apollonia; hun er den høje tyske Jomfru med kraftig Vækst og ædel Gang, men har tillige den sanselige Tiltrækningskraft, som Gottfried Keller forstaar at meddele sine unge Kvinder.

Ogsaa her svarer Helten, Borgermesteren Berthold, til Arnims personlige Ideal. Han er en Ætling af adelige Stamfædre, men opvokset i smaa Kaar, derfor simpel og jævn i al sin Gæren og Laden, et godt, bravt, stille Menneske, men samtidigt i ingen Henseende borgerligt sindet, helt og holdent Adelsmanden, der længes efter Rustninger og Turneringer og der uden nogen For-